

2. 129

„'t Seghen Waert”

Kwartaalblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

opgericht 12 januari 1949

7e jaargang, nr. 4
september 1988

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

BOERENKARNEMELK

**KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445**

**KOOPCENTRUM MEERZICHT
TEL. 215037**

ZOETERMEER

' T S E G H E N - W A E R T

Kwartaalblad van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer

7e jaargang, nr 4

september 1988

Dagelijks Bestuur Historisch Genootschap

Voorzitter: C.A.L.v.Wieringen, Mauritsstraat 10;
tel.163764
Secretaris: R.Grootveld, Redelaan 54; tel.419012
Penningmeesters
algemeen: P.van den Dool. Vlamingstr.16;tel.164773;
postgiro 4788145
contributies: A.C.Switzar, Voorhamstraat 41;tel.312907;
postgiro 3426901

Ledenadministr.: Mevr.S.Brandhorst-Sonneveld, Voorweg 182;
tel.517047

Redactie: Mevr.C.J.Moerman-v.Voorst, Irenelaan 15;
tel.163487
A.van Noort, Mauritsstraat 8; tel.163559

Archeologische Werkgroep Zoetermeer (AWZ)

Voorzitter: G.C.Dullaart, Savelsbos 14; tel.517860
Secretaris: Mevr.K.Moesker, Kersengarde 1;tel.312047
Penningmeester: D.v.d.Kolk, Coornherthove 32; tel.212808

Contactpersonen overige werkgroepen

Familiewapens: C.A.L.v.Wieringen, Mauritsstraat 10;
tel.163764

Interviews oude

Zoetermeeders: H.Klos, Leidsewallen 60; tel.166502
Archief-onderz.: R.Grootveld, Redelaan 54; tel.419012

DE AANHOUDER WINT!

Bij het vorige nummer van dit blad heeft u allemaal het beleidsplan voor het museum ontvangen. Hierin heeft u kunnen lezen dat ons museum per 1 januari a.s. gesloten zou moeten worden wanneer er geen geld voor een conservator beschikbaar zou komen. Het college van b. en w. van Zoetermeer heeft zich aan de hand van dit plan in onze problemen verdiept en is tot de slotsom gekomen dat Zoetermeers enige museale instelling de nodige ondersteuning verdient! Wat we wel hoopten maar niet durfden geloven is werkelijkheid geworden: Oud Soetermeer krijgt als de gemeenteraad het goedkeurt in 1989 ruim f. 50.000,- subsidie voor het museum! Na 1989 zal worden bekeken of deze eenmalige bijdrage kan worden omgezet in een zelfs jaarlijks terugkerende subsidie.

In 1949 opgericht, kreeg onze vereniging na bijna 30 jaar de beschikking over een ruimte die als oudheidkamer werd ingericht. Nog geen tien jaar later, in 1986, kregen wij 't Oude Huis toegewezen en nauwelijks anderhalf jaar verder wordt ons de mogelijkheid geboden om tot een volwaardig museum uit te groeien. Een museum dat zowel aan oud Zoetermeer als aan meer algemene geschiedkundige onderwerpen betreffende Zoetermeer en omgeving aandacht zal gaan schenken. Met het oog op een uitbreiding van de ruimte wordt gedacht aan een permanente tentoonstelling betreffende de geschiedenis van de dorpen Zoetermeer en Zegwaart, waarbij de laatste 100 jaar een belangrijke plaats zullen innemen, met veel foto's en gebruiksvoorwerpen. Daarnaast kunnen dan wisselende tentoonstellingen over diverse onderwerpen gehouden worden.

Laten we echter niet te veel op de zaken vooruit lopen: voor 1 januari a.s. moet er nog heel wat gebeuren. Om te beginnen wordt er een aparte stichting voor het beheer van het museum opgericht. Het bestuur hiervan wordt benoemd door Oud Soetermeer. Dan moet er een conservator voor halve dagen worden aangenomen. Het bestuur is al druk bezig met de sollicitatiepro-

cedure. Ook wordt er gekeken naar onze vrijwillige museummedewerkers; in het beleidsplan staat namelijk ook dat Oud Soetermeer de conservator met de nodige vrijwillige hulp zal ondersteunen. U begrijpt dat zo iemand niet in zijn of haar eentje het museum kan open houden, aanwinsten verwerven, de collecties beschrijven en ook nog eens tentoonstellingen kan organiseren.

Al met al moet er nog heel wat gebeuren en ook hier geldt: we kunnen uw hulp best gebruiken! Heeft u ideeën of heel praktisch: wilt u helpen in de tuin of bij het onderhoud van het gebouw (timmer- en schilderwerk), geef u dan op bij één van de bestuursleden. Vele handen maken vooral nu licht werk!

Het bestuur.

IN MEMORIAM

Zaterdag 27 augustus overleed nog vrij onverwachts, hoewel zijn gezondheidstoestand de laatste jaren reeds te wensen overliet, ons lid, Gerard de Bruin. Als geboren en getogen Zoetermeerder leefde hij intens mee met onze vereniging, als suppoost, maar ook als propagandist: heel wat leden zijn door hem overgehaald toe te treden tot onze vereniging. Wat kon hij, gesteund door een fabelachtig geheugen en een groot gevoel voor humor, smakelijk vertellen over het Zoetermeer van zo'n halve eeuw geleden. In hem verliezen we een trouw en toegewijd lid. Dat Gerard ruste in vrede.

A. van Noort.

LEDENVERGADERING DONDERDAG 27 OKTOBER 1988

Hierbij nodig ik u uit voor een ledenvergadering, te houden op donderdag 27 oktober a.s. om 20.00 uur in 't Oude Huis, Dorpsstraat 7.

Agenda:

1. Opening door de voorzitter
2. Verslag ledenvergadering 13 april 1988
3. Mededelingen.
4. Bestuursverkiezing

Onze penningmeester dhr. P. van den Dool heeft te kennen gegeven dat hij na vijf jaar de financiën - op uitstekende wijze - beheerd te hebben, per 1 januari a.s. af wil treden als penningmeester en bestuurslid. Het bestuur heeft mw. C. Lieverse-Hoekman, Hoekerkade 101 alhier, bereid gevonden zijn taak over te nemen en stelt dan ook voor om haar tot bestuurslid te benoemen.

5. Oprichting Stichting Museum 't Oude Huis
Het bestuur stelt de leden voor om over te gaan tot de oprichting van deze stichting tot beheer van het museum. De stichting zal de conservator in dienst nemen, het museum gaan beheren en de financiële zaken m.b.t. het museum geheel zelfstandig afhandelen. De ontwerpstatuten liggen tijdens de openingsuren van het museum ter inzage aldaar.

6. Benoeming bestuursleden Stichting Museum 't Oude Huis

De ontwerp-statuten van de stichting bepalen dat de bestuursleden van de stichting worden benoemd door de vereniging Oud Soetermeer. De ledenvergadering wordt voorgesteld deze bevoegdheid te delegeren aan het bestuur van de vereniging.

7. Begroting 1989

De ontwerp-begroting ligt tijdens de openingsuren van het museum ter inzage aldaar.

8. Rondvraag

9. Sluiting

R. Grootveld, secretaris.

VERSLAG LEDENVERGADERING 13 APRIL 1988

1. Opening: De voorzitter opent de vergadering om 20.00 uur en heet iedereen welkom. De heren J. Bos, Van Noord en Nieuwenhuijsen en mw. Stuijt hebben bericht van verhinderd gegeven. Staande gedenkt de vergadering ons overleden lid de heer A.J. de Waard.

2. Verslag 25-11-1987: Het verslag is door een misverstand niet in het kwartaalblad afgedrukt. De secretaris leest het daarom voor, waarna het wordt goedgekeurd.

3. Mededelingen: De tentoonstelling Het Huis te Palenstein is door de burgemeester geopend. Het eerste weekend trok ruim 550 bezoekers. Ter gelegenheid daarvan is een gekleurde kaart van de Palensteinse polder uit 1763 opnieuw uitgegeven door Oud Soetermeer. Deze is voor leden te koop voor f. 5,-. Oud Soetermeer bestaat in 1989 veertig jaar. Het bestuur is van plan daar d.m.v. extra activiteiten aandacht aan te schenken. Suggesties gevraagd! Op 16 mei a.s. zal er een genealogiespreekuur in 't Oude Huis gehouden worden en wordt de werkgroep heraldiek met een "stamboomtak" uitgebreid. Tien mensen hebben zich al opgegeven; meer zijn welkom. Het kwartaalblad - het geestelijke hart van de vereniging - ontbeert redactieleden en schrijvers. Wie voelt zich geroept? De collectie in het depot moet nog steeds beschreven worden. Met behulp van vrijwilligers uit de leden zal dit hopelijk deze zomer gaan gebeuren. Ook hiervoor kan men zich opgeven bij het bestuur.

4. Jaarrekening 1987: De jaarrekening wordt vastgesteld.

Toelichting: het batig saldo van de vereniging zal dit jaar aan extra activiteiten besteed worden en eventueel ter ondersteuning van de AWZ. Voor 1989 is bij de gemeente een begroting met beleidsplan ingediend voor een bedrag van f. 65.000,-.

5. Kascommissie: De kascommissie heeft de boeken van de penningmeester nagekeken en akkoord bevonden. De penningmeester wordt décharge verleend. Dhr. J. Nieuwenhuijsen treedt af als lid van de commissie. Mw. Bruggeman wordt in zijn plaats naast mw. Moerman benoemd.

7. Bestuursverkiezing: De aftredende bestuursleden worden allen herkozen. Mw. Brandhorst met 32, dhr. Switzar met 32 en dhr. Roos met 33 stemmen van het totaal van 37. Mw. Van Vulpen treedt vandaag uit het bestuur wegens haar drukke werkzaamheden elders, o.a. voor de Pelgrimshoeve. Zij heeft elf jaar lang vele steentjes bijeen vele leden aangedragen. De voorzitter bedankt haar hartelijk voor haar inzet en spreekt de wens uit dat wij in voorkomende gevallen nog een beroep op haar wervende - en verkooptalenten mogen doen.

8. Oprichting Stichting tot beheer museum: Na uitleg van secretaris en penningmeester worden de volgende vragen gesteld: 1. kan de gemeente Zoetermeer deelnemen in het bestuur van de stichting? 2. kan de ledenvergadering besluiten nemen in dit opzicht als nog geen 10 procent van de leden aanwezig is? Antwoorden: 1. het bestuur zou bestaan uit leden van het bestuur van Oud Soetermeer en de mogelijkheid van toetreding door de gemeente wordt open gelaten. 2. de 10-procentsgrens is niet noodzakelijk wanneer voorstellen op de agenda zijn gezet en wanneer de vergadering uitgeschreven is. Bij wijze van spreken kan dan al bij aanwezigheid van één lid een besluit worden genomen. De vergadering machtigt het bestuur (in dit geval de secretaris) om het noodzakelijke te verrichten teneinde het museum in een aparte stichting onder te brengen.

s.v.p. verder lezen op pag. 28

Leden

Het ledental nam in 1987 wederom fors toe: van 360 naar 425 leden, een groei van 17 %.

In mei en in november werden ledenvergaderingen gehouden. In de voorjaarsvergadering vertoonde de heer J.C. van Dam de film 'Bij ons in de polder tussen Catwijk en Roggeveen (deel 1)' en in november herhaalde de heer F.G. Meijer zijn lezing over glas als gebruiksvoorwerp door de eeuwen heen, nu echter voor een groter publiek.

De werkgroep familiewapens kwam verschillende malen bijeen.

Bestuur

Op 14 mei trad de heer H.J. Oskam na vijf jaar af als bestuurslid en als voorzitter. In de bestuursvergadering van 25 mei werd de heer C.A.L. van Wieringen, reeds jaren bestuurslid van de vereniging, tot voorzitter gekozen.

De heren P. van den Dool, G.C. Dullaart en Th. Schmidt werden in de ledenvergadering van 14 mei herkozen als bestuurslid; de laatste twee namens de AWZ. De heer D. van der Kolk trad op 14 mei eveneens namens de AWZ tot het bestuur toe. Mevrouw C. Paul werd in mei tot adviseur van het bestuur inzake het museum benoemd. Dit adviseurschap nam zij tot het einde van het jaar waar.

In december namen mevrouw G. Stuijt en de heer Th. Schmidt afscheid als bestuurslid. Mevrouw Stuijt blijft nog wel de suppoostenadministratie van het museum doen. Het bestuurslid, mevrouw S. Brandhorst, nam in december de ledenadministratie van haar over.

Huisvesting

In verband met het betrekken van het nieuwe gebouw organiseerde de Lions Club Zoetermeer op 14 februari ten bate van de vereniging een mosselmaaltijd in het Cityhotel.

Op 28 februari vond dan tenslotte de lang verwachte opening van het Historisch Museum 't Oude Huis plaats. Onder het toezien van vele genodigden, waaronder ook enkele oud-bewoners van het huis, onthulde wethouder mevrouw A. Latenstein van Voorst-Woldringh een bord met de openingstijden. Het geheel werd luister bijgezet door een in authentiek kostuum gestoken dorpsomroeper, de kleinzoon van de omroe-

per Lamens uit het begin van deze eeuw.

Gedurende het jaar werd het dagelijkse onderhoud aan het gebouw en de tuin door de vereniging verzorgd.

Activiteiten

Museum

De belangrijkste activiteit was wel de organisatie van de tentoonstelling 'Oud Soetermeer - ook het bekijken waard', waarmee het museum werd geopend op 28 februari. De tentoonstelling gaf een overzicht van de werkzaamheden van Oud Soetermeer en van haar actiefste onderdeel: de archeologische werkgroep. Op 12 september maakte deze tentoonstelling plaats voor een foto-expositie over de Zoetermeerse monumenten. In het kader van de eerste Landelijke Open Monumentendag werd in samenwerking met de gemeente Zoetermeer de openstelling van een aantal monumenten gerealiseerd op die dag. Behalve 't Oude Huis en Molen De Hoop waren ook de Hoeve Meerzicht en de Oude Kerk vrij toegankelijk voor het publiek. De Oude Kerk bestond juist dit jaar 200 jaar. Voor de Monumentendag werd een fietsroute samengesteld, die bij het publiek gretig aftrek vond.

Tijdens het nationale museumweekend op 2 en 3 mei hield de vereniging open huis en was het museum gratis toegankelijk. In totaal bezochten ongeveer 2000 personen de tentoonstellingen gedurende 1987. Vermeld dient te worden, dat het museum slechts geopend kon zijn door de belangeloze inzet van tientallen vrijwillige 'suppoosten' uit de vereniging.

Archeologie

In juli kregen leden van de Nederlandse Jeugdbond ter bestudering van de geschiedenis (NJBG) de gelegenheid om gedurende een week praktijkervaring met opgravingen op te doen. De AWZ begeleidde de groep, die werd ingezet bij het project Leidsewallenwetering.

De opgraving naar het Huis te Palenstein werd dit jaar afgerond en de verwerking van de vondsten werden aangepakt.

Overige

Op 16 mei gaf Oud Soetermeer acte de présence op een door de wijkvereniging Palenstein georganiseerde informatie markt. Op 30 mei werd voor de leden een excursie georganiseerd naar Breukelen, Haarzuilens en Kockengen. Zoals

altijd was de bus geheel vol en verliep de tocht zonder problemen. In september presenteerde de vereniging zich met een kraam in de Dorpsstraat. Via de Raad van overleg voor het monumentenbeleid werd geprotesteerd tegen de voorgenomen afbraak van de zeventiende eeuwse boerderij aan de Zegwaartseweg 148. Voorts werd in samenwerking met de gemeente onderzoek gedaan naar de bouw- en bewoningsgeschiedenis van de Zoetermeerse monumenten. Evenals vorig jaar werd ook nu het archiefonderzoek gestaag voortgezet.

Afgevaardigden van het bestuur vertegenwoordigden dit jaar de vereniging in de Stichting Molen De Hoop en de gemeentelijke Raad van overleg voor het monumentenbeleid.

Aanwinsten

Na de opening van het museum in februari stroomden de aanwinsten letterlijk binnen. De belangrijkste waren wel de gevelsteen met het gemeentewapen van het voormalige raadhuis van Zegwaart en enkele tinnen en Delfts blauwe voorwerpen van de gemeente Zoetermeer. De verzameling boeken, kaarten en foto's groeide eveneens fors, voornamelijk door aankopen. Een lid van de vereniging bood het bestuur de eerste vijf jaargangen van het kwartaalblad in gebonden vorm aan. Dankzij de medewerking van enkele Zoetermeerse inwoners konden vele fraaie dia's uit de jaren vijftig en zestig worden aangekocht.

Publicaties

Naast de uitgave van het kwartaalblad 't Seghen Waert werd een scriptie van P. van Domburg uitgegeven over de ontwikkeling van Zoetermeer door de eeuwen heen: 'Zoetermeer van dorpskern tot groeikern'. In september zag deel 1 van de Zoetermeerse historische reeks het licht: 'De Oude Kerk te Zoetermeer' van de hand van Botine Koopmans en Ronald Grootveld. Drukkerij Ribberink verzorgde deze uitgave.

Besluit

Na de ingrijpende herinrichting en verbouwing van ons gebouw in 1986 kon het in dit jaar op dat vlak wat rustiger aan gedaan worden. Niettemin was 1987 het eerste jaar, waarin min of meer professionele tentoonstellingen werden georganiseerd. Hierdoor werd duidelijk, dat niet alleen op

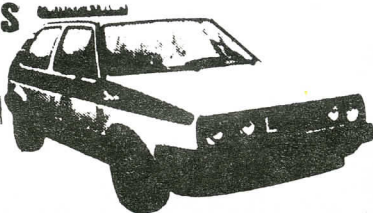
meerzicht & van maanen

BOVAG - VAMOR VERKEERSSCHOOL

EDISONSTRAAT 81 - ZOETERMEER - TEL. 079 - 31.21.00 *

**VERHUUR VAN BEDRIJFSWAGENS
PERSONENAUTO'S EN
DOE-NET-ZELF VERHUISWAGENS**

AUTORIJLESSEN

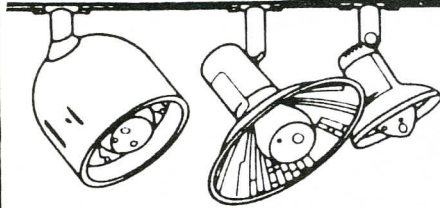
Wij geven ook rijles voor motorfiets, vrachtauto, aanhangwagen en autobus.

Dorpsstraat 83 — Tel. 16 33 29
Zoetermeer

500m² verlichting in Zoetermeer

Vele mogelijkheden en toepassingen. Zowel in modern als klassiek!

Kortom een bezoek waard!

Interieurverzorging
Kleinmeubelen
Verlichting

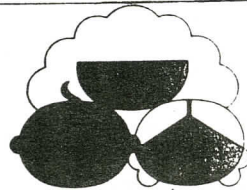
Zoetermeer:
Dorpsstraat 198
Telefoon 079-166488

2 SPECIAALZAKEN ONDER EÉN DAK

FAMILUX

FAMILUX

Huishoudspeciaalzaak

BABYHALLEN

Babyspeciaalzaak

ROOS - DORPSSTRAAT 156 - TELEFOON 163103

f o t o a t e l i e r

L I N T H O U T

D o r p s s t r a a t 6 8 t e l . 1 6 3 0 8 4

vrijwilligers kan worden geleund en dat de vereniging binnen enkele jaren zowel op personeel als financieel gebied ondersteuning zal moeten krijgen om het museum in stand te houden. De grote belangstelling van het publiek stimuleert het bestuur zeker om op de ingeslagen weg voort te gaan.

Zoetermeer 1988

REAKTIE OP "TRANSPORT ZOETERMEER 1648"

De heer J. Heemskerk uit Voorburg schreef de volgende brief naar aanleiding van dit artikel in het vorige nummer van ons blad:

Naar aanleiding van Uw artikel "Transport Zoetermeer 1648" in het laatste nummer van "'t Seghen Waert" kan ik U meedelen, dat de naam Timmerman van de door U op blz. 12 genoemde borg Gerrit Huygen Timmerman niet zijn achternaam is, maar zijn beroep. Zijn werkelijke achternaam is Van der Meer. Dit blijkt o.a. uit een obligatie in hetzelfde protocol, RA Zoetermeer 48, op folio 88, dd. 5.11.1646. Hij wordt daar vermeld als Gerrit Huygen Timmerman, maar in de marge staat een bekentenis van hem, gedateerd 24 febr. 1672, dat de schuld aan hem is voldaan, waarbij hij ondertekent als Gerrit Huygen van der Meer.

Gerrit komt uit een groot Zoetermeers gezin, waarvan het eerste kind in 1590 is geboren en Gerrit als jongste in 1616 het levenslicht aanschouwde. Hij is op 14 februari van dat jaar te Zoetermeer gedoopt. Zijn ouders zijn: Huygh Willems en Marijtje Cornelis Tasch. Dit blijkt mede uit RA Zevenhuizen 54, dd. 26.6.1638, in welke acte een broer van Gerrit, Cornelis Huijgen, compareert als lasthebber van zijn vader, Huygh Willems, gehuwd met Maritge Cornelisdr., bij een transport door de erfgenamen van Maritges moeder, Pietertje Joris.

Zijn oudste broer, Willem, is later ook de naam Van der Meer gaan voeren. Deze wordt genoemd in een artikel over de familie Waling uit Delfshaven in "Ons Voorgeslacht" (jrg. 1981, blz. 74). Gerrit is later voogd van de kinderen van Willem en wordt als zodanig vermeld in RA Zoetermeer 49 f. 110, dd. 7.5.1650.

Gerrit is getrouwd op 6 sept. 1643 te Boskoop met Barber Dircx, jongedochter uit die plaats. Alhoewel hij bij deze huwelijksinschrijving jongeman van Zegwaard genoemd wordt moet deze inschrijving toch op hem van toepassing zijn, omdat de doopgetuigen bij de uit huwelijk geboren kinderen daarop wijzen.

Vertrouwend U met deze gegevens van dienst te zijn,

DRIEENTWINTIG BURGEMEESTERS

Het vertrek van de vijfde burgemeester van Zoetermeer sinds de samensmelting met Zegwaart in 1935, geeft aanleiding om eens nader in te gaan op de burgervaders van Zoetermeer en hun Zoetermeerse en Zegwaartse voorgangers.

De titel 'burgemeester' bestond al in de zestiende eeuw. Steden hadden toen vaak verscheidene burgemeesteren naast de schout en schepenen. De toenmalige burgemeesters kan men echter het beste vergelijken met onze wethouders. De eerste burgemeesters in de huidige zin des woords deden hun intrede bij de stichting van het Koninkrijk der Nederlanden in 1815. Iedere stad zou een door de koning te benoemen burgemeester hebben en de dorpen op het platteland een 'president van het plaatselijk bestuur'. Op de dorpen zullen we ons verder richten.

Bij de revolutie van 1795 werden in Zoetermeer en Zegwaart schouten gekozen door de bevolking: in Zegwaart H.C. Prohn en in Zoetermeer Johannes van Trigt, waar we later nog op terug zullen komen. Door de inlijving van ons land bij het Franse keizerrijk in 1811 werd hier de Franse wetgeving ingevoerd en kregen de schouten de titel 'maire', een benaming die in Frankrijk nog steeds wordt gebruikt. Na de terugkeer van de Oranjes in 1813 werd 'maire' vervangen door 'president van het plaatselijk bestuur'. Deze lange titel werd reeds in 1817 vervangen door het vanouds bestaande schout. Van 1825 af hebben echter zowel de dorpen als de steden burgemeesters.

Achtereenvolgens zullen hier de burgemeesters van Zegwaart en Zoetermeer de revue passeren.

Burgemeesters van Zegwaart

1812-1813 P. Osy

Tussen 1812 en 1813 was P. Osy maire van Zegwaart. Van hem is slechts bekend dat hij voortdurend afwezig was, zodat de adjunct maire zijn taken moest waarnemen. Het is waarschijnlijk, dat hij familie was van de ambachtsheer van Zegwaart, C.B. Osy. Zijn adjunct was Martinus van Graauwenhaan, die tevens secretaris was.

1813-1832 Martinus van Graauwenhaan

In 1813 werd Martinus van Graauwenhaan benoemd tot president van het plaatselijk bestuur. Hij was geboren te Delft omstreeks 1766 en gehuwd met Petronella van den Berg. In 1832 werd hij ontslagen. Hij overleed in 1839 te Den Haag.

1833-1850 Willem van Galen

Willem van Galen werd in 1789 te Rotterdam geboren. Hij was secretaris van Zegwaard en werd in 1833 benoemd tot burgemeester. Behalve secretaris en burgemeester van Zegwaard was hij ook burgemeester en secretaris van Benthuizen. Hij kwam in 1835 als weduwnaar van Benthuizen naar Zegwaard en woonde op verschillende adressen in de Dorpsstraat. In 1851 hertrouwde hij met Anna Cornelia Steigerwaldt. In 1850 werd hij als burgemeester ontslagen en in 1859 overleed hij, nog steeds inwoner van Zegwaard.

1851-1862 Hendrik Andreas de Vijver

De Amsterdammer Hendrik Andreas de Vijver werd in 1851 benoemd tot burgemeester en secretaris van Zegwaard en Benthuizen. De in 1819 geboren vrijgezel woonde in de Dorpsstraat en vertrok na zijn ontslag in 1862 naar Rotterdam.

1862-1882 Jacobus Lammens

Jacobus Lammens werd in 1810 geboren te Katwijk aan den Rijn. Hij vestigde zich in 1835 in Zegwaard als graanhandelaar. In 1862 werd hij benoemd tot burgemeester van Zegwaard. Hij bleef zijn beroep van graanhandelaar uitoefenen en kreeg daarom een aparte secretaris naast zich. In 1863 was dit J. van Beek en van 1864 af de latere burgemeester C.L.J. Bos. Jacobus Lammens trouwde in 1835 met Geertje Buesing (1811-1871) en hertrouwde in 1873 met de weduwe van Cornelis Bos, Janna Karens (geboren 1818). Hij woonde op verschillende adressen in de Dorpsstraat, waar hij in 1888 overleed.

1882-1917 Cornelis Leonardus Jacobus Bos

In 1882 werd secretaris Cornelis Leonardus Jacobus Bos benoemd tot burgemeester van Zegwaard. Hij was behalve secretaris ook van 1870 af gemeenteontvanger van Zegwaard. Aangezien dit ambt niet samen met dat van burgemeester

mocht worden uitgeoefend, werd de Zoetermeerse notaris Hendrik van Hamersvelt als ontvanger benoemd. C.L.J. Bos bleef wel ontvanger van Benthuizen, waar hij reeds van 1866 af de penningen beheerde, tot hij ook daar in 1883 tot burgemeester werd benoemd. Zijn Zegwaartse burgemeesterschap duurde tot zijn overlijden in 1917, dat van Benthuizen tot 1903. Daarnaast was hij ook nog burgemeester van Zoetermeer tussen 1894 en 1912. Op zijn persoon zullen we dan ook bij de Zoetermeerse burgemeesters nog eens terugkomen.

1918-1931 Frederic Sophie Guillaume Bos

In 1918 werd C.L.J. Bos als burgemeester opgevolgd door zijn zoon, Frederic Sophie Guillaume Bos, terwijl het secretarisambt werd vervuld door de bij de oudere Zoetermeeders nog wel bekende Cornelis Petrus Blaauwhof, die ook van 1918 af secretaris was van Zoetermeer. Aangezien F.S.G. Bos van 1912-1931 tevens burgemeester van Zoetermeer was, zullen ook aan hem later nog enige woorden worden gewijd. Tijdens zijn burgemeesterschap werd het huis van de gemeentearts verbouwd en in gebruik genomen als raadhuis. Voor die tijd vergaderde de raad naast café De Jonge Prins (het tegenwoordige 'Otje'). In 1915 werd de eerste vergadering in het raadhuis gehouden. Helaas werd dit pand omstreeks 1970 gesloopt. De gevelsteen met het Zegwaartse wapen is gelukkig bewaard gebleven en staat thans naast 't Oude Huis'. F.S.G. Bos overleed in 1931.

Leopold Roland Middelberg

In 1931 werd Leopold Roland Middelberg benoemd tot burgemeester van Zegwaart en Zoetermeer. Onder zijn bewind werden de twee gemeenten op 1 mei 1935 samengevoegd tot de nieuwe gemeente Zoetermeer, waarvan hij ook weer burgemeester werd.

Had Zegwaart acht burgemeesters tussen 1811 en 1935, Zoetermeer heeft er in diezelfde periode vijf meer 'versleten'! Een opsomming van hun namen volgt:

Johannes van Trigt

Johannes van Trigt werd al eerder genoemd als de in 1795 gekozen schout. Hij overleefde alle veranderingen in het

landsbestuur en bleef via maire, president, weer schout en burgemeester in functie als eerste burger van Zoetermeer tot zijn overlijden in 1826. Naast burgemeester was hij ook secretaris en notaris. Hij werd geboren op eerste kerstdag 1766 in Den Haag en was getrouwd met de uit Delft afkomstige Johanna Schaapers (geboren 1755). Het echtpaar woonde in de Dorpsstraat op het huidige nummer 9 (toen nummer 2, als zijnde het tweede huis in het dorp).

Jacobus Bos

Als notaris en secretaris werd Johannes van Trigt opgevolgd door Isaac Molenaar. Tot burgemeester werd in 1827 benoemd Jacobus Bos, een telg van een al vele decennia in Zoetermeer wonende familie. Jacobus was de eerste van drie generaties 'Bossen', die burgemeester van Zoetermeer (en Zegwaard) zouden worden. Geboren in 1787 als zoon van een landbouwer, klom hij al spoedig hoger op de maatschappelijke ladder door zijn huwelijk met J.E.W. van Aalst Schouten, de dochter van de ambachtsheer. Zijn schoonouders woonden in het eerste huis van het dorp en waarschijnlijk trok het jonge stel bij hen in. Ambachtsheer Gerardus van Aalst Schouten overleed in 1816. Zijn vrouw Elisabeth van Reverhorst werd toen ambachtsvrouw. Als erfgenaam van zijn vrouw, die in 1832 was overleden, verkreeg Jacobus in 1833- na het overlijden van Elisabeth van Reverhorst - de titel van ambachtsheer. Bovendien werd hij eigenaar van het huis van de ambachtsheren. Enige jaren later hertrouwde hij met de ruim twintig jaar jongere Hadewiena van Beek, van wie hij in 1840 zijn later zo bekende zoon Cornelis Leonardus Jacobus kreeg. Op 65-jarige leeftijd werd Jacobus Bos ontslagen als burgemeester. Na die tijd is hij nog wel enige jaren gemeenteraadslid geweest. Hij en zijn vrouw overleden in 1874 te Zoetermeer.

Mr. C.W. Hubrecht

De derde burgemeester van Zoetermeer was Mr.C.W.Hubrecht, die in 1852 werd benoemd. Hij was advocaat te Leiden en aangezien er in Zoetermeer geen passend huis voor hem beschikbaar was, bleef hij in Leiden wonen. Ondanks dat, scheen de gemeenteraad nogal content met hem te zijn geweest, want bij zijn ontslag in 1857 kreeg hij een kristallen beker op zilveren voetstuk aangeboden. Deze

bokaal is thans in het bezit van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

Johan Jurriaan Kranenburg

In mei 1857 werd Johan Jurriaan Kranenburg tot burgemeester benoemd. Hij was geboren in 1813 te Gouda en woonde bij de verver en glazenmaker Arend Verveen aan het begin van de Dorpsstraat (nu nummer 6). Reeds in juni 1858 vertrok hij naar De Lier, waar hij als burgemeester was benoemd.

Gijsbertus Bruynis

Nog kortstondiger was Gijsbertus Bruynis (geboren 1817 te Gorinchem) in functie: van september 1858 tot februari 1859, toen hij als burgemeester te Koudekerk werd benoemd. Ook hij woonde in bij Arend Verveen.

Johan Wilhelm Rösener Manz

Opvolger Johan Wilhelm Rösener Manz nam niet eens de moeite om naar Zoetermeer te komen. Hij woonde eerst in Zoeterwoude en later in Voorburg. Van april tot oktober 1859 was hij hier burgemeester, waarna hij naar Oudshoorn vertrok.

Mr. Johannes Noltenius van Elsbroek

In december 1859 werd Mr. Johannes Noltenius van Elsbroek tot burgemeester benoemd. Hij zou blijven tot augustus 1861. Hij woonde bij de veldwachter, Aart Schaap, in de Dorpsstraat vlakbij de Delftsewallen.

J. Gerbr. van Mierop

Tussen 1861 en 1863 was J. Gerbr. van Mierop burgemeester. Ook hij woonde niet hier. Het probleem van de passende woning was ook in 1859 al opgemerkt, toen de commissaris des konings een bezoek bracht aan Zoetermeer. De raad vergaderde in herberg De Gouden Leeuw (Dorpsstraat 18), de secretarie was bij de secretaris thuis en de burgemeester woonde elders. Een raadhuis zou toch wel erg makkelijk zijn! Het zou echter nog vijftien jaar duren voordat dit probleem was opgelost. Voorlopig behielp men zich met tijdelijke burgemeesters.

Jhr. George Anthonie Clifford

Van april 1863 tot maart 1864 was Jhr. George Anthonie Clifford in functie. Hij was in 1833 geboren te Den Haag en woonde wel in Zoetermeer in de Vlamingstraat. In 1864 kwam er een einde aan de steeds wisselende burgemeesters.

Hendricus Johannes Augustijn

In 1864 werd Hendricus Johannes Augustijn, raadslid en akkerbouwer te Zoetermeer, benoemd tot burgemeester. Hij zou maar liefst dertig jaar aanblijven. Deze in 1830 geboren Delftenaar vestigde zich in 1855 te Zoetermeer aan de Vlamingstraat. Hij was getrouwd met Barendina Maria Formijne en het ging hem hier blijkbaar voor de wind, want in 1866 liet hij huize Akkerlust aan de Vlamingstraat 49 bouwen. Na zijn ontslag in 1894 vertrok hij naar Den Haag. Tijdens zijn bestuur nam de oude secretaris, Isaac Molenaar, ontslag en in 1865 werd op zijn verzoek C.L.J. Bos benoemd tot secretaris. Molenaar werd wethouder, maar overleed in 1866. Met hem stierf ook de eens zo bloeiende Remonstrantse Gemeente van Zoetermeer-Zegwaard uit; hij was het laatste lid. Burgemeester Augustijn kon ook het genoegen van een apart raadhuis voor Zoetermeer smaken: in 1874 waren immers de oud-burgemeester Jacobus Bos en zijn echtgenote overleden, waardoor hun huis aan de Dorpsstraat vrijkwam. De gemeente kocht het aan en liet het verbouwen, zodat in 1875 de eerste raadsvergadering in het grondig vertimmerde pand kon plaatsvinden. Ook dit gebouw is helaas met de grond gelijk gemaakt, tegenwoordig rest slechts een parkeerterrein op die plaats. De sierstukken van de schoorstenen op het dak zijn bij de sloop in 1956 naar 't Oude Huis overgebracht, waar ze nu nog op het dak te zien zijn.

Cornelis Leonardus Jacobus Bos

In 1894 werd de secretaris Cornelis Leonardus Jacobus Bos tevens tot burgemeester van Zoetermeer benoemd. Eerder al werden zijn functies in Zegwaard en Benthuizen genoemd. Evenals zijn vader was hij ambachtsheer van Zoetermeer. In 1872 liet hij het later zo genoemde Oude Huis bouwen, waar hij met zijn gezin ging wonen. Landelijk was hij bekend als oprichter van het Groene Kruis en voorman van de Liberale Staatspartij. In 1912 werd hij ontslagen als burge-

meester/secretaris van Zoetermeer. Zij zoon Frederic volgde hem op.

Frederic Sophie Guillaume Bos

Frederic Sophie Guillaume Bos, geboren in 1877, was burgemeester van 1912 tot aan zijn overlijden in 1931. Zijn grafsteen ligt op het kerkhof van de Oude Kerk aan de Dorpsstraat. Hij was getrouwd met Catharina Elisabeth Visser, een dochter van Arie Visser, van wie de huidige ambachtsheer van Zoetermeer, Ir. R.Ch. Visser, afstamt. F.S.G. Bos was de eerste jaren ook nog secretaris van Zoetermeer. In 1918 trad C.P. Blaauwhof in deze functie.

Leopold Roland Middelberg

Na het overlijden van de derde burgemeester Bos werd in 1931 Leopold Roland Middelberg benoemd. Na de samenvoeging met Zegwaart werd hij herbenoemd. Hij bleef in functie t/m 1938.

Mr. Noé Vernède

In 1939 kwam Mr. Noé Vernède naar Zoetermeer. Behalve de oorlogsjaren maakte hij ook de eerste aanzet mee van de plannen die zouden leiden tot de enorme groei van Zoetermeer in de jaren zestig en daarna. Hij werd eervol ontslagen in 1963.

Hans Georg Inundat Baron van Tuijll van Serooskerken

De 'baron', zoals hij vaak werd genoemd, werd in 1964 tot burgemeester benoemd. Hij zag Palenstein bouwen en de eerste spaden voor Driemanspolder in de grond steken. In 1970 werd hij in Utrecht benoemd.

J.W. Wegstapel

Tijdens het bewind van J.W. Wegstapel, die in 1970 werd geïnstalleerd, groeide Zoetermeer nog eens zo hard: Meerzicht, Buytenwegh de Leyens en Seghwaert werden op poten gezet. In 1978 vertrok hij als directielid van Schiphol.

H. Hoekstra

In 1978 werd H. Hoekstra tot burgemeester benoemd. Tijdens zijn ambtsperiode kwam eindelijk het lang verwachte Stads-hart tot stand en werd begonnen met de bouw van Noordhove

en Rokkeveen. Zoetermeer had het inmiddels van 5000 tot 88000 inwoners gebracht! H. Hoekstra maakte per 1 mei 1988 gebruik van de VUT-regeling. Zijn opvolger is per 1 september 1988 L. van Leeuwen uit Capelle aan den IJssel, de drieëntwintigste burgervader in successie.

Bronnen: gemeentearchieven Zegwaart en Zoetermeer
aantekeningen van J. Duiniveld

R. Grootveld.

J. van Trigt

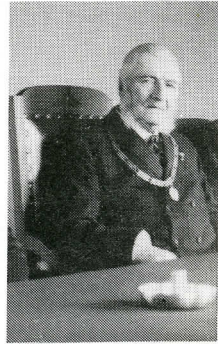
I. Molenaar

J. Lammens

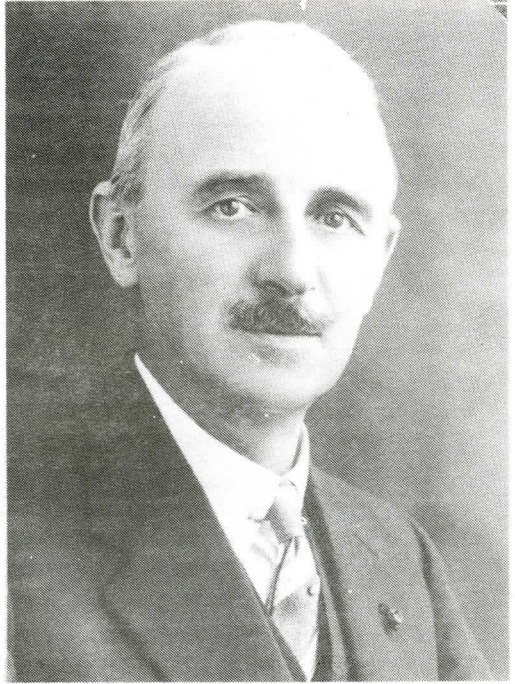
H.J. Augustijn

C.L.J. Bos

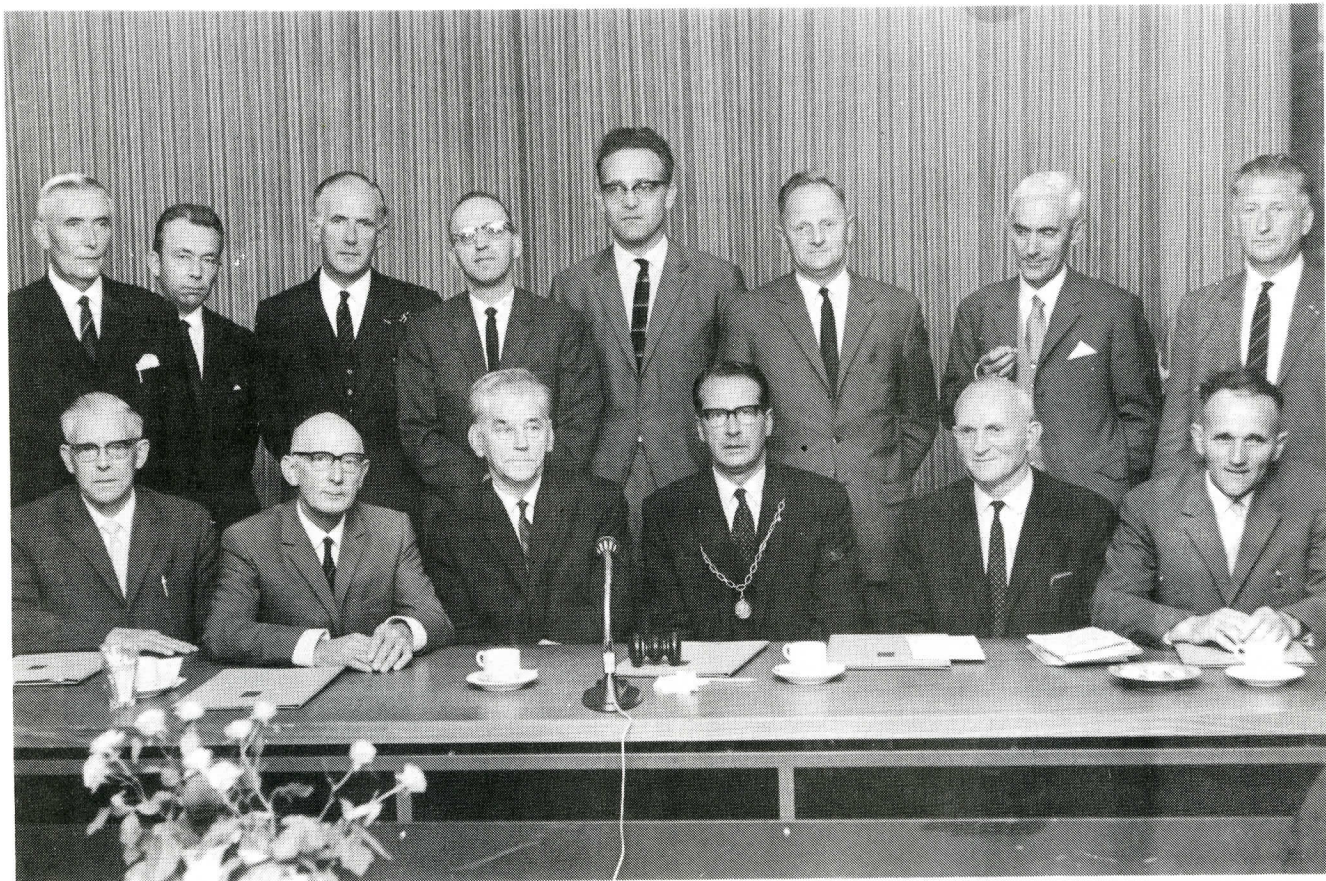
F.S.G. Bos

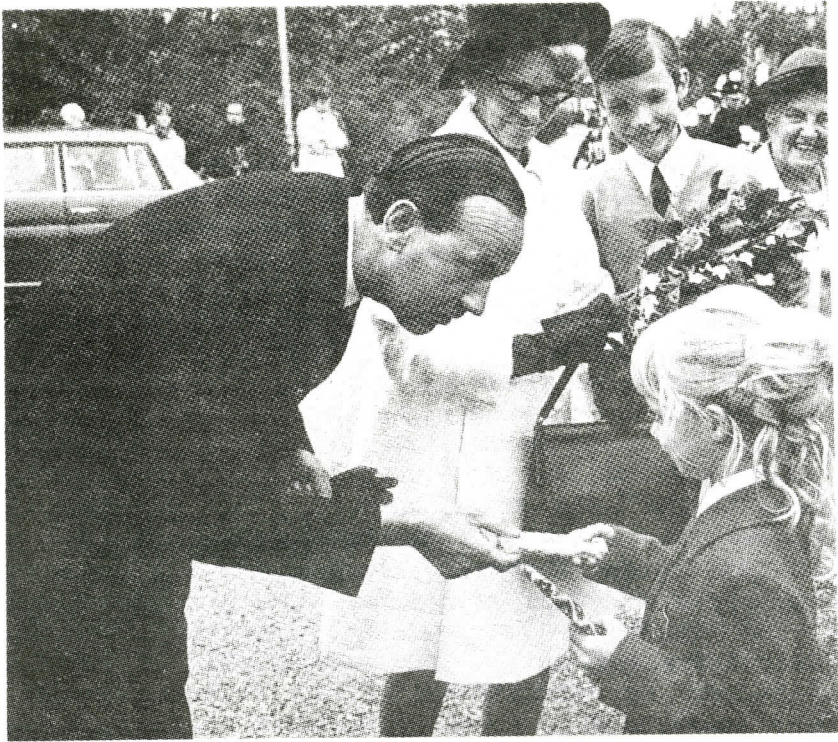
L.R. Middelberg

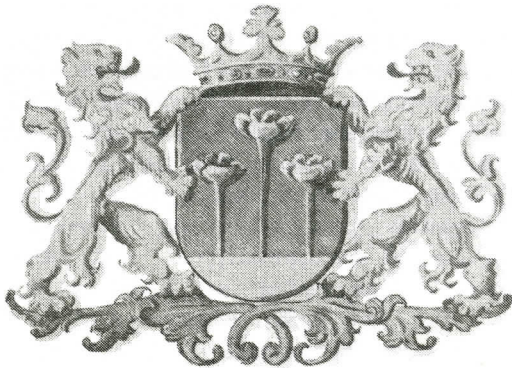
N. Vernède

H.G.I. baron van Tuyll van Serooskerken en de gemeenteraad in 1966.

Welkom voor burgemeester Wegstapel, 1970.

EEN INTERVIEW MET OUDE ZOETERMEERDERS2. Pieter Gerrit Roos

Te Zegwaart werd in 1926 Pieter Gerrit Roos geboren. Zijn vader had vier kinderen toen zijn vrouw stierf. Hij trouwde opnieuw en uit dit huwelijk werden twaalf kinderen geboren. Pieter Roos was de jongste zoon uit het tweede huwelijk. Er was dus een groot leeftijdsverschil tussen de verschillende broers en zusters. Sommigen waren al getrouwd, toen Pieter Roos werd geboren, dus niet alle kinderen waren tegelijk thuiswonend.

Vader Roos werd te Bleiswijk geboren en was winkelier van beroep. In het begin ging hij nog met een mand aan de arm bij de mensen langs de deur om de koopwaar aan te prijzen. Hij verkocht toen vooral boter, kaas en eieren. Hij liep daarvoor zelfs naar Rotterdam. Al voor de eeuwwisseling begon vader op het Lagereinde (nu Dorpsstraat 179, dierenwinkel Van Harten) een kruidenierswinkel. Hij verkocht daar kruidenierswaren, maar ook peterolie, sigaren en sigaretten. In 1924 is het gezin verhuisd naar de hoek Dorpsstraat/Stationsstraat. Een groter huis met vooral meer slaapkamers. De winkel werd ook uitgebreid met o.a. kleding, gereedschap, meubels, speelgoed en nog veel meer. Het was net een warenhuis in het klein.

Piet Roos had zelf niet zo veel zin om in het bedrijf te gaan. Zijn vriend Bert Mos leerde voor automonteur en dat wilde hij nu ook worden. Daarvoor moest hij naar de ambachtsschool in Delft; Zoetermeer had in die tijd nog geen voortgezet onderwijs.

In Delft kreeg hij een tweejarige opleiding tot 'motorrijtuig- en rijwielhersteller'. In 1941 ging hij werken in garage Franx, waar inmiddels ook zijn vriend Bert Mos werkte. Hij bleef daar werken tot het einde van de oorlog. Die oorlog verliep voor het gezin Roos in het begin rustig. De problemen kwamen pas toen er gebrek aan voedsel en brandstof kwam in de hongerwinter. Het gezin ging toen net als vele anderen aardappelen en aren rapen bij de boeren. Piet Roos deed dit bij boer Kneppers in de Rokkeveen. Hij liep dan met een schort om het land af te zoeken, en vulde juten zakken met de gevonden aardappelen en aren. Alle zakken kregen een label. Als de boer ging dorsen, dan werden ook deze zakken meegedorst. Vaak had je toch zo'n

twee mud tarwe bij elkaar geraapt. Er werden ook wel eens erwten geraapt, die daarna werden gemalen en tot een dikke brij gekookt. Ook bieten waren goed voorradig, daar werd dan stroop van gemaakt, maar ook de bekende bietenpannekoeken. Dit alles was natuurlijk een welkome aanvulling op het dagelijkse rantsoen.

Mensen uit de omliggende steden trokken in de hongerwinter met de fiets (zonder banden), de handkar of kinderwagen naar noordelijker streken om voedsel te kopen of te ruilen. Zo passeerden velen ook Zoetermeer op zoek naar voedsel. Piet Roos kan zich herinneren, dat iedere avond wel een of meer personen bij hen thuis te gast waren. Het was immers verplicht om voor acht uur een onderdak te hebben. Veel particulieren vingden deze mensen dan op, maar ook de kerken van Zoetermeer zorgden voor onderdak. Verder werden velen opgevangen in een gymnastieklokaal van 'Pro Patria'. Daar werd dan ook voedsel verstrekt door een gaarkeuken.

Als jongen liep je ook in Zoetermeer het gevaar te worden opgepakt voor de arbeidsdienst. Dat hield in, dat je dan moest meehelpen aan het graven van de eenmangaten langs de grote weg. Vooral tijdens de laatste oorlogswinter hadden de Duitsers gebrek aan arbeidskrachten en kwam het nogal eens voor dat je moest onderduiken. Iedereen, die op zo'n moment op straat verbleef, liep het risico te worden opgepakt. Piet Roos had een vrijstelling voor de arbeidsdienst, omdat hij in de garage werkte voor de voedselvoorziening. Toch dook hij voor de zekerheid ook vaak onder. In het oude huis aan het Lagereinde, waar een broer inmiddels een kruidenierszaak was begonnen, zat een goede schuilplaats. Via een luikje kon je achter het schuine dak komen. Daar zat Piet Roos dan samen met een neef en een oudere nicht. Er werd gezellig een sigaretje gerookt tot het weer veilig was op straat.

Carola Corporaal
Dirk van der Kolk
Gloria Stuijt

De kruidenierszaak van Roos in 1892.

EXCURSIE LEIDEN 15 OKTOBER A.S.

Voor leden en belangstellenden wordt op zaterdag 15 oktober 1988 een excursie georganiseerd naar het eeuwenoude Leiden. De tocht zal langs hofjes, de Pieterskerk en de Hortus botanicus voeren en in de Burcht wordt gezellig een kopje thee of iets anders gedronken. Vertrek: Marijkestraat 12.00 uur. Terug in Zoetermeer: + 18.00 uur. U kunt zich opgeven bij dhr. Van Wieringen (tel. 163764) of bij mw. Brandhorst (tel. 517047). De kosten à f. 15,- dienen bij het instappen in de bus voldaan te worden.

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie

Stationsstraat 3
Tel. 079-164114

TAXIBEDRIJF *van der stik*

Taxi's voor alle ziekentonsden

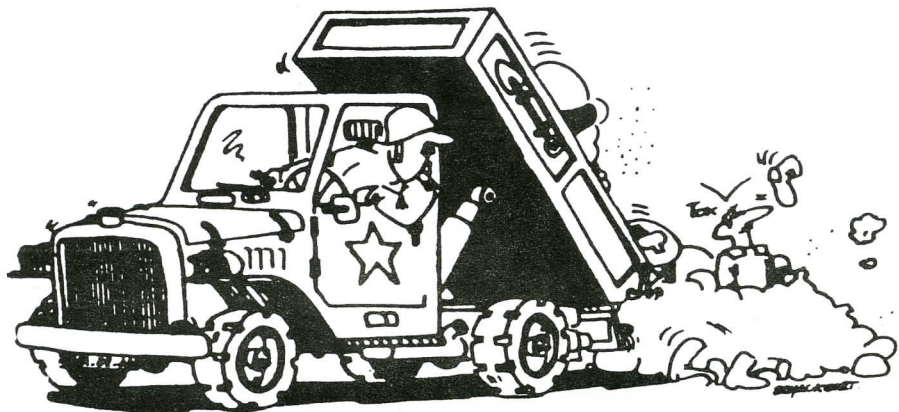
Ziekenvervoer ● Trouwauto's ● Rolstoelvervoer

☎ **079 - 515151***

Kerkenbos 9

2715 RP Zoetermeer

HET AVONTUUR BEGINT BIJ DE DUMP

- CAMPINGSPOORT
- SCHIETSPOORT
- WERKKLEDING
- CAMPINGGAS
- OVERLEVINGSSETS
- MESSEN
- LEGERKLEDING
- VRYETYDSKLEDING

duwopp
verhervijner
dorpstraat 66 zaetermeer

079-
163551

LEDENBESTAND

Onderstaande leden heten we van harte welkom in onze vereniging:

1. A. Bos, Willemstraat 21
2. F. van den Broek, Tijberg 45
3. J.A. v.d. Ham, Noordeindseweg 326, Berkel en Rodenrijs
4. P. Linssen, Zijlberg 17
5. F.M. Noordam, Barentszrede 44
6. J.G.M. Ruygrok, Leeuwerikstraat 5, Bleiswijk
7. C.J. Veldhuizen, Beatrixstraat 11

Helaas hebben enkele leden hun contributie over 1988 nog niet betaald. Als zij dit snel doen, en we hen dus als lid kunnen blijven beschouwen, telt onze vereniging thans 447 leden. Wilt u bij eventuele verhuizing dit even doorgeven aan mevrouw S. Brandhorst-Sonneveld, Voorweg 182, 2716 NK, telefoon 51.70.47 ? Bij voorbaat dank.

LEZING WOENSDAG 12 OKTOBER 1988

Op woensdag 12 oktober a.s. houdt de heer drs. J.W. Moerman voor leden van Oud Soetermeer en andere belangstellenden een lezing over

OTTO VAN EGMOND EN KASTEEL KENENBURG

Hierbij worden tevens op een tweetal schermen dia's van dit in 1798 afgebroken kasteel te Schipluiden en zijn bewoners getoond.

Otto van Egmond (c. 1522-1586) was een medestander en adviseur van Willem de Zwijger, lid van de Staten van Holland en hoogheemraad van Delfland. Hij ligt begraven in de kerk te Schipluiden.

J.W. Moerman studeerde in 1987 af op een doctoraal-scriptie over dit onderwerp. Hij is voorzitter van de historische vereniging Oud Schipluiden.

De lezing wordt gehouden in de grote zaal van de Morgensterkerk aan de Nassaulaan en begint om 20.00 uur. De toegang is gratis.

Houdt deze avond dus vrij!

JONGERE BOUWKUNST IN ZOETERMEER

In 1987 is in Nederland op initiatief van het rijk de inventarisatie van de jongere bouwkunst en stedenbouw van start gegaan. 'Jongere' betekent in dit geval de periode 1850 - 1940. Nadat eerst het accent was gelegd op het bouwkundige erfgoed van vóór 1850, zijn nu de gebouwen en objecten van na 1850 aan de beurt. De periode 1850 - 1940 is er een van grote veranderingen. Allerlei voorzieningen die nu vanzelfsprekend zijn, zijn in deze tijd tot stand gekomen, zoals spoorwegen, auto's, electriciteit, telefoon, waterleiding. De architectuur werd gekenmerkt door een rijke variatie aan stijlen en een snelle opeenvolging daarvan. Al met al een zeer diverse en veelomvattende periode, die nu op grote schaal wordt geïnventariseerd. Ook de gemeente Zoetermeer gaat - in samenwerking met het Historisch Genootschap Oud Soetermeer - haar gebouwen uit deze tijd inventariseren, waarvoor de eerste stappen al zijn ondernomen. De gemeente telt vele fraaie staaltjes van jongere bouwkunst, waarvan een flink aantal wettelijk beschermd is. Overbekende voorbeelden zijn korenmolen De Hoop uit 1897 en 't Oude Huis aan Dorpsstraat 7 uit 1872. Maar er is meer. Zoetermeer bezit een 19e-eeuws voormalig stoomgemaal, een fraaie nog functionerende watertoren, een kerk van de bekende architect Jan Stuyt. En wie bijvoorbeeld door de Stationsstraat en de Vlamingstraat komt, ziet een goed bewaard gebleven historische structuur en prachtige panden. Ook de Dorpsstraat, de Schinkelweg en Den Hoorn zijn de moeite meer dan waard.

Om het verzamelen van gegevens te vergemakkelijken, is een beroep gedaan op de medewerking van de bewoners van die panden die voor verdere inventarisatie in aanmerking komen. Zij kregen een vragenlijst over hun huis toegestuurd met het verzoek die na invulling te retourneren. Het merendeel van de bewoners, die terecht trots zijn op hun pand, heeft dit ook gedaan.

Op de Landelijke Open Monumentendag op 17 september 1987 is een boekje over dit onderwerp gepresenteerd. Dit boekje is bedoeld als een eerste kennismaking met de bouwkunst en stedenbouw in Zoetermeer uit de periode 1850 - 1940. Uit het grote aantal bouwwerken moest uiteraard een selectie worden gemaakt: dertien komen er aan bod, waaronder de Nicolaaskerk uit 1915, de watertoren uit 1923 en het gemaal De Nieuwe Polder uit 1877. Zolang de voorraad strekt, is het boekje in het museum gratis verkrijgbaar.

ZOETERMEER IN VROEGER EEUWEN (5)

Voor de ontginning een aanvang nam, werd het te ontginnen gebied verkend door de ontginners en vertegenwoordigers van de Graaf. Daarna gingen de grafelijke landmeters, 'gewapend' met een lat ter lengte van een Rijnlandse roe (= 3,77 meter), het gebied in en bepaalden de grenzen van de ontginning. Als uitgangspunt koos men een zogenaamde werkbasis: rivier(tje), dijk, weg of meer. In Zoetermeer vormden de zuidelijke en oostelijke oever van het Suetermeer de werkbasis. In het algemeen was het verloop van die werkbasis terug te vinden aan het eind van de ontginning. Daar met name de zuidelijke oever van het meer sterk gekromd was, moest dat dus aan het eind van de ontginning terug te vinden zijn: de 'Krom' in de Voorweg. Deze weg dateert dus uit het begin van de ontginning - meer dan 900 jaar geleden - en is dus ouder dan de Dorpsstraat ! Ook in Zoetermeer werd bij de ontginning het systeem van de zes voorlinghoeven toegepast. Het woord 'voorling' is een verbastering van 'vore lanc' = een (ploeg)voor lang. Een voorling mat 55 roe (= plm. 207 m). Aan het eind van zo'n voorling werd de ploeg gekeerd. Eén hoeve grinds was 30 roe (= 113 m) breed en zes voorling (6 x 207 m = 1243 m) lang of diep. Afgezien van de afwijkingen, ontstaan door het verloop van de al of niet natuurlijke grenzen, was de oppervlakte van één hoeve 330 x 30 roe = 9900 vierkante roe = 16 1/2 morgen, is plm. 14 hectare. De hoeven werden van elkaar gescheiden door sloten, die nodig waren voor de afwatering en als begrenzing van elke hoeve. Door de 'gekromde' vorm van de zuidelijke meeroever zullen de kavels daar min of meer gérend geweest zijn, te vergelijken met een taartpunt, zij het dan van een heel grote taart ! Door de latere vervening is van de oorspronkelijke verkaveling vrijwel niets meer terug te vinden. Het enige dat er nog aan herinnert, is de Scheisloot, die liep (en loopt) van de Wilsveenseweg naar het meer. Deze Scheisloot vormt nu nog een deel van de grens tussen Leidschendam en Zoetermeer. De noordelijke grens was de Hoornsloot, die van de oostelijke oever van het meer naar de Leidse Wallen 1) liep. Deze Hoornsloot bestaat niet meer. De lengte van de werkbasis bepaalde ook het aantal hoeven. Gelet op de lengte van die werkbasis en de boven reeds genoemde breedte van elke kavel, moeten dat er plm. 35 geweest zijn.

De meningen over de gemiddelde gezinsgrootte in die tijd lopen uiteen, maar vijf personen per gezin is een aanvaardbare schatting 2). Dat brengt dus het oorspronkelijke aantal inwoners van Zoetermeer op plm.175. Het zijn er intussen wel een paar meer geworden !

Om een wat duidelijker beeld te geven - zie ook bijgevoegde schets - volgt hier de totale begrenzing van die oudste ontginning: oostelijke en zuidelijke oever van het meer, Scheisloot, Voorweg, eerste gedeelte van de Broekweg (nu J.L. van Rijweg) 3), Eerste weg (van Zwaardslotseweg naar Leidse Wallen en niet meer bestaand), Hoornsloot. Het gebiedje, begrensd door J.L. van Rijweg, Voorweg, Leidse Wallen en Eerste weg werd pas veel later ontgonnen, daar het lager lag dan het eerste ontginningsgebied, dat toen nog problemen gaf met de afwatering. Volledigheidshalve nog even de argumenten, waarom de eerste bewoners zich aan de oever van het meer moeten hebben gevestigd:

- a. De naam Suetermeer
 - b. In oude grafelijke documenten wordt het ontgonnen gebied hier aangeduid met 'het ambacht van der mere'
 - c. De eerste 'kolonisten' moeten, bij gebrek aan wegen, wel over het water, de Sute, zijn gekomen. .
- 1) Overigens heeft de A.W.Z. bij zijn opgravingen langs de Leidse Wallen de Hoornsloot teruggevonden.
 - 2) Het aantal geboorten per gezin lag in die tijd aanzienlijk lager, maar de kindersterfte was enorm hoog.
 - 3) Het deel van de Broekweg - nu resp. Broekwegschouw, Broekwegzijde en Broekwegkade - vanaf hoek Zwaardslotseweg tot Eerste weg dateert van na de vervening.

A. van Noort.

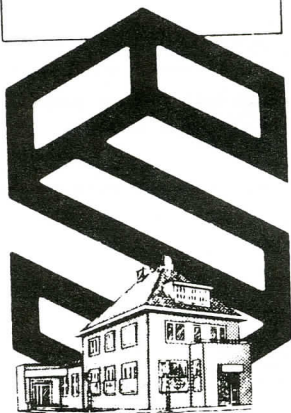
A. van Noort. vervolg Verslag Ledenvergadering

9. Rondvraag: Dhr. J. van der Spek heeft een aantal mensen gemist bij de opening van de Palensteintentoonstelling. Het bestuur verklaart dat zij wel uitgenodigd waren. Dhr. Schneider vraagt of i.v.m. de excursie naar Brugge een paspoort noodzakelijk is. Officieel wel maar een identiteitsbewijs blijkt vaak voldoende.

10. Sluiting: De voorzitter sluit de vergadering om 21.30 uur. Na de pauze vertoonde dhr. J.C. van Dam het interessante vervolg op zijn film "Bij ons in de polder tussen Catwijk en Roggeveen".

R. Grootveld, secretaris.

Uw pand verkopen?
Bel Van der Spek!

van der spek

MAKELAARDIJ, VERZEKERINGEN,
HYPOTHEKEN, TAXATIES
DORPSSTRAAT 50 (t.o. OUDE KERK),
2712 AM ZOETERMEER, 079-167771*

eksklusief voor u!

weloverwogen gekozen dames en herenmode

Kwaliteit
blijkt vaak
in het gebruik,
laat U
zich daarom
adviseren door

van Waay
vakkensen in mode

damesmode:
dorpssstraat 89-91 tel. 163167

herenmode:
dorpssstraat 163a tel. 163910
zoetermeer

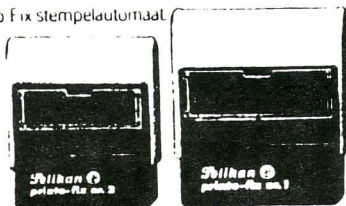
EEN NIEUWE NAAM ALS KADO

Origineel kado idee van Pelikan, de Printo Fix stempelautomat.

Klein genoeg voor uw binnenzak, groot genoeg voor duizenden haarscherpe afdrukken van uw naam.

In boeken, op enveloppen, brieven, etc. In eigen handschrift of andere letter naar keuze. Zo maakt u altijd een goede indruk.

De Printo Fix stempelautomat vindt u bij:

Pelikan

Kantoorboekhandel

Dorpsstraat 165 2712 AH Zoetermeer

KOOT

oud papier lompen en metalen

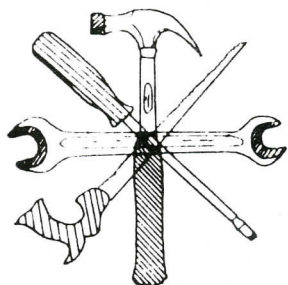
VLAMINGSTRAAT 30
ZOETERMEER tel. 079-164196

HANG EN SLUITWERK, BEVEILIGINGEN, GEREEDSCHAPPEN, HOUT

V
E
R
F

P
L
A
A
T
M
A
T
E
R

ELEKTR. GEREEDSCHAP, IJZERWAREN, HOBBY-ARTIK., SLEUTELS

CAMMERAAT

HET ADRES VOOR U !

STATIONSSTRAAT 48

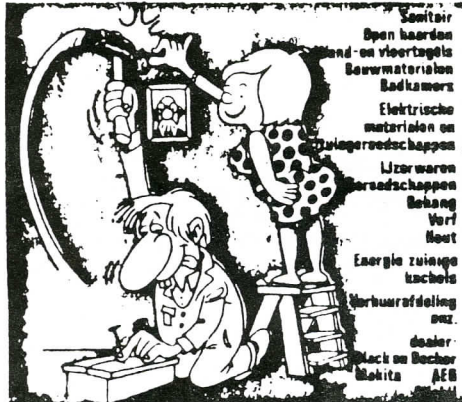
ZOETERMEER

TEL 079-163731

K
A
S
T
E
N

S
A
N
I
T
A
I
R

MET DE BOUWHOF
IS HET GEEN KUNST MEER

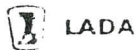
- Sanitair
- Open haarden
- Land- en vloertegels
- Bouwmaterialen
- Badkamers
- Elektrische materialen en gereedschappen
- IJzerwaren
- Gereedschappen
- Behang
- Verf
- Meest
- Energie zuinige lampen
- Verhuurafdeling
- o.a.:
- doork. Mack en Becker
- Makita
- AEB

BLEISWIJKSEWEG 11 ZOETERMEER
TEL 079-310700 310701 311679

- van der stik -

Kerkstraat 15
2715 EP Zoetermeer
Tel 079 516700, fax 516711

Dealer van:

Alfa maakt de weg quotidend

A A N M E L D I N G S F O R M U L I E R

Ondergetekende geeft zich hierbij op als lid van de Vereniging Historisch Genootschap "Oud Soetermeer".

Naam:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoonnummer:

Geboortedatum (alleen voor jeugdleden 12 t/m 17 jr):

De contributie bedraagt minimaal F. 20.-- per jaar, terwijl een vrijwillige bijdrage voor AWZ (Archeologische Werkgroep Zoetermeer) zeer op prijs wordt gesteld.

Bovenstaand formulier kunt u sturen naar of inleveren bij de secretaris: R. Grootveld, Redelaan 54, 2725 GV Zoetermeer.

KOFFIEBAR DE OASE

AMERIKAWEG 1
TEL : 079 515298

JONGERIUS

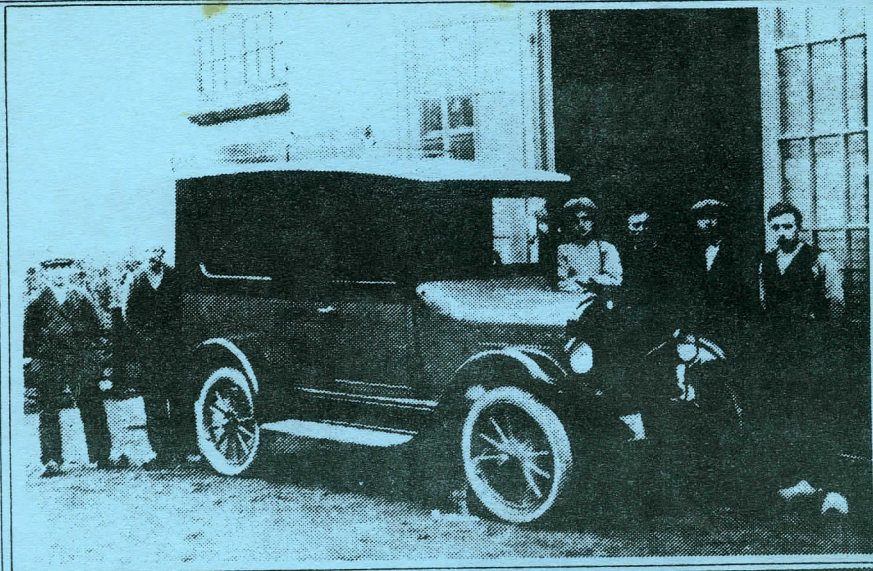
ambachtelijke bakkerij

dorpsstraat 67 (naast oude kerk)
zoetermeer tel. 16 30 73

winkelcentrum seghwaert (petuniatuin 3)
zoetermeer tel. 41 47 93

dorpsstraat 36, benthuizen
tel. 31 37 83

Lamboos, in 1918 gestart als wagenmakerij.
De foto toont één van de eerste bestel-
wagens (boter, kaas & eieren) gebouwd op
Chevrolet -1921-

B.V. Carrosseriefabriek Joost Lamboos

Fokkerstraat 9 2722NH Zoetermeer Tel.079-316400 Telex 33241

